

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Nc/3/2019
Identifikačné číslo spisu:	7114200016
Dátum vydania rozhodnutia:	11.12.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Katarína Slováčková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:7114200016.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne T.. I. U., bývajúcej F. B., A. XX, zastúpenej D. C., bývajúcim v B., A. XX, proti žalovanému T.. Š. C., bývajúcemu v B., A. XX, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 19 C 1/2014, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Košiciach z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného na tomto súde pod sp. zn. 5 NcC 23/2019, takto

rozhodol:

Sudcovia Krajského súdu v Košiciach JUDr. Andrej Šalata, JUDr. Ján Slobodník, JUDr. Slávka Zborovjanová a JUDr. Monika Géciová n i e s ú v y l ú č e n í z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na tomto súde pod sp. zn. 5 NcC 23/2019.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa podaním zo 7. novembra 2019 uplatnila námietku zaujatosti podľa § 52 ods. 1 a nasl. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) proti sudcom Krajského súdu v Košiciach JUDr. Andrejovi Šalatovi, JUDr. Jánovi Slobodníkovi, JUDr. Slávke Zborovjanovej a JUDr. Monike Géciovej. Uviedla, že má dôvodnú pochybnosť o nezáujatosti uvedených sudcov so zreteľom na ich pomer k žalovanému, keďže žalovaný dlhoročne aktívne pôsobí v právnickom povolaní v Košiciach ako prokurátor, pričom je denne v styku so súdmi sídlacimi v Košiciach v budove na Štúrovej ulici 29. Žalovaný sa s namietanými sudcami pozná, je s nimi v kontakte v bližšom osobnom vzťahu. Zo svojej pozície prokurátora, ako aj prostredníctvom priateľov a známych z právnickej obce v Košiciach, ktorí sa poznajú s namietanými sudcami, sa snaží získať ich priazeň a dosiahnuť pre seba priaznivé rozhodnutie v súdnom konaní. Keďže namietaní sudcovia sú vystavení týmto aktivitám žalovaného, strany sporu nie sú v ich očiach úplne rovné, žalovaný má výhodu a prednosť.

2. Odvolací súd predložil námietku zaujatosti žalobkyne na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ako súdu nadriadenému v zmysle § 54 ods. 1 CSP s vyjadreniami sudcov senátu 5 Co, do ktorého vec napadla, a to JUDr. Andreja Šalatu, JUDr. Jána Slobodníka, JUDr. Slávky Zborovjanovej a JUDr. Moniky Géciovej. Vo vyjadrení k námietke zaujatosti uvedení sudcovia zhodne uviedli, že vo veci sa necítia byť zaujatí, keďže k stranám sporu, ich právnym zástupcom alebo k veci nemajú žiaden vzťah, ktorý by im bránil vo veci objektívne rozhodnúť; strany sporu nepoznajú.

3. Keďže žalobkyňa vzniesla námietku zaujatosti tiež proti sudcovi najvyššieho súdu JUDr. Petrovi Brňákovi, ktorý mal vec prejednať a rozhodnúť ako člen senátu nadriadeného súdu, Najvyšší súd Slovenskej republiky najskôr rozhodol o tejto námietke zaujatosti v senáte zloženom v zmysle článku IV ods. 1 Rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2019, a to uznesením z 27. novembra 2019 sp. zn. 6 Nc 4/2019 tak, že sudca JUDr. Peter Brňák nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 7 Nc 3/2019.

4. Najvyšší súd, ako súd nadriadený súdu, na ktorom sú namietaní sudcovia činní (§ 54 CSP), posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o ich nezaujatosti z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, a dospel k týmto záverom:

5. V zmysle § 49 ods. 1 CSP je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti. Podľa § 49 ods. 3 CSP dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu v jeho rozhodovacej činnosti.

6. Účelom ustanovenia § 49 ods. 1 CSP je prispieť k nestrannému prejednaniu sporu, k nezaujatému prístupu k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní; zámerom je tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému týmto ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: a/ k sporu, v rámci ktorého by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu alebo konania, b/ k stranám sporu, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, c/ k zástupcom strán sporu, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcim znaky vzťahu uvedeného pod b/, alebo d/ k osobám zúčastneným na konaní (viď obdobne b/ a c/). Relevantný je však iba taký vzťah, ktorý by (vzhľadom na jeho charakteristické znaky) pri všetkej možnej snahe sudcu o správnosť konania a rozhodovania ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor (prejednávanú právnu vec) a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

7. Obsahom práva na prejednanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie sporu nestranným súdom je len povinnosť prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

8. Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 až § 58 CSP predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo.

9. Pri posudzovaní dôvodov namietanej nezaujatosti treba mať na zreteli nielen právnu úpravu danú ustanoveniami CSP, ale tiež judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a napokon aj závery, ku ktorým dospela doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku).

10. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti dovtedy, kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti

Dánsku). Rozhodujúci nie je subjektívny aspekt, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Uplatňuje sa tu tzv. teória zdania nezaujatosti (viď tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku).

11. Pokiaľ ide o subjektívne aspekty nestrannosti namietaných zákonných sudcov, je potrebné konštatovať, že títo sudcovia sa necítia byť zaujatí, pretože podľa ich tvrdenia tu neexistuje žiaden vzťah (k sporu, k stranám ani k ich zástupcom), pre ktorý by bolo možné pochybovať o ich nezaujatosti. Žalobkyňa vo svojej námietke ich zaujatosť odvodzuje z toho, že žalovaný sa s namietanými sudcami pozná, je s nimi v kontakte v bližšom osobnom vzťahu. Zo svojej pozície prokurátora ako aj prostredníctvom priateľov a známych z právnickej obce v Košiciach, ktorí sa poznajú s namietanými sudcami, sa snaží získať ich priazeň a dosiahnuť pre seba priaznivé rozhodnutie v súdnom konaní, čo uvedeným sudcom bráni vo veci rozhodovať. Vyjadrenia namietaných sudcov neindikujú v tejto rovine odôvodnené pochybnosti, nepotvrdzujú tvrdenia žalobkyne a tieto eliminujú vysvetlením, že strany sporu nepoznajú a sú bez pomeru k ich právnym zástupcom i k sporu.

12. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávaniu sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o (ne)zaujatosti zákonného sudcu je, či obava strany sporu je objektívne oprávnená. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno ale chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania vecí.

13. Aj Ústava Slovenskej republiky deklaruje dva podstatné atribúty súdnictva v Slovenskej republike - nezávislosť a nestrannosť. Nezávislosť súdnej moci je pojem s dvojítm významom; označuje jednak nezávislosť súdov (inštitucionálna nezávislosť), jednak nezávislosť sudcov (individuálna nezávislosť). Nezávislosť sudcu treba vidieť ako jeho nezávislosť od zložiek politického systému, rovnako ale aj ako nezávislosť v rámci samotnej súdnej moci (celého súdneho systému), konkrétneho súdu, na ktorom sudca pôsobí, jeho kolektívu. Nestrannosť sudcu je potrebné posudzovať vždy v závislosti od konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria rozhodnúť, či existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca nie je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú. Len nestranný súd totiž poskytuje stranám rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

14. Z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyplýva (o. i.) povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K stranám je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní vždy vecný a profesionálny prístup.

15. Vychádzajúc z oboch uvedených hľadísk (objektívnej a subjektívnej stránky sudcovskej nezávislosti), najvyšší súd nezistil naplnenie predpokladov v zmysle § 49 ods. 1 CSP zakladajúcich pochybnosti o nezaujatosti JUDr. Andreja Šalatu, JUDr. Jána Slobodníka, JUDr. Slávky Zborovjanovej a JUDr. Moniky Géciovej, a preto rozhodol, že nie sú v danom prípade vylúčení z prejednávania a rozhodovania danej veci. Keďže najvyšší súd nevylúčil zákonných sudcov, ktorí by mali vec prejednať a rozhodnúť, nerozhodoval o vylúčení ďalších sudcov krajského súdu (§ 55 CSP).

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.